

17. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Huoltolautakunnan alaisen sosiaalihuollon hallinnon alalla oli mainittavin tapahtuma huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain uuden johtosäännön vahvistaminen 13. 12. Uudella johtosäännöllä, jonka voimaantulopäiväksi määrättiin 1. 1. 1956, kumottiin samalla v:lta 1937 peräisin oleva vanhentunut johtosääntö. Lautakunnan toiminta-alaan kuuluvista kertomusvuonna toteutetuista sosiaalisista toimenpiteistä oli periaatteellisesti merkittävin yksityisten helsinkiläisten vanhainkotien jatkuvan taloudellisen tukemisen alullepano, mihin tarkoitukseen kaupungin talousarvioon oli ensi kerran merkitty erityinen määräraha. Laitoshuollon alalla jatkuivat sekä vanhainkodin että kunnalliskodin rakennustyöt. Vanhainkodissa valmistui kaksi uutta hoidokkirakennusta (F ja G), joiden yhteinen paikkaluku oli 180. Kunnalliskodissa saatiin C-hoidokkirakennuksen peruskorjaustyö päätökseen ja A-rakennuksen harjannostovaiheeseen, minkä lisäksi kaksi henkilökunnan asuntolarakennusta valmistui.

Huoltolautakunnan toiminta-alaa koskevasta kertomusvuonna annetusta yleisestä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä 4. 2. annettu työkyvyttömyysavustuslaki ja 4. 3. annettu vastaava täytäntöönpanoasetus, 11. 2. annettu asetus kodinperustamislain toimeenpanoasetuksen muuttamisesta, 29. 4. annettu laki lapsilisälain muuttamisesta, 30. 12. annettu laki kunnallisista kodinhoitajista annetun lain muuttamisesta sekä 13. 5. annettu asetus invalidihuoltoasetuksen muuttamisesta, 17. 6. annettu laki invalidirahailain muuttamisesta ja 2. 12. annettu valtioneuvoston päätös invalidihuollon antamisesta eräille jatkuvaa sairautta poteville invalideille.

Köyhäinhoidon vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 19 133 henkilöä eli 4.6 % väestöstä. Vastaava, mutta hieman toisilla perusteilla laskettu suhdeluku oli edellisenä vuonna 4.4 %.

Huoltolautakunnan työtuissa huoltoperiaatteen pohjalla työskennelleiden työntekijäin määrä oli hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna, mutta heidän työpäiviensä luku sitä vastoin jonkin verran suurempi. Raittiushuollon kohteena olleiden juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin irtolaishuollossa olleiden lukumäärät alenivat jonkin verran, kun sitä vastoin alkoholistihuollossa olleiden lukumäärä kohosi. Valtion kustantamien sosiaalisten toimenpiteitten ja avustusten osalta voidaan mainita, että lapsilisää, invalidirahaa ja sotaorpojen työhuoltoa saavien lukumäärät jonkin verran nousivat, kun taas sotilasavustusta ja kodinperustamislainoja saavien luvut alenivat.

Huoltotoimen bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 178.7 milj. mk tehden kertomusvuonna 1 329 020 256 mk. Nettomenot olivat 874.4 milj. mk.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen kertomuksen eri painoksessa.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisiäjäseniä oli vastaava määrä. Lautakunnan jäseninä ja varajäseninä toimivat samat henkilöt kuin edellisenä vuonna ja sen puheenjohtajana oli edelleen jäsen Järnefelt ja varapuheenjohtajana jäsen Kreander.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu viiteen valvontapiiriin ja kukin niistä kahteen alueeseen. Alueiden valvojina toimivat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 12 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja korvausjaoston, 6 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, irtolaishuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä kodinperustamislaina- ja lapsilisäjaoston. Jaostojen kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittujen johtokuntien, kunnalliskodin johtokunnan, Tervalammen työlaitoksen johtokunnan ja työtupien johtokunnan kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa oli rahatoimenjohtaja, irtolais- ja alkoholistihuoltojaostoissa toimitsija E. Saastamoinen sekä omaisuus- ja korvausjaostossa, kunnalliskodin johtokunnassa ja työtupien johtokunnassa valtiotiet. kand. V. O. Järvinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsemina jäsenet Kreander ja Hilpi.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 9 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 104 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 15 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 170 asiaa. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Koko- uksia	Pöytäkirjo- jen pykä- lien luku	Jaosto	Koko- uksia	Pöytäkirjo- jen pykälien luku
I	27	258	Omaisuus- ja korvaus-		
II	27	330	jaosto	21	259
III	25	329	Kodinperustamislaina-		
IV	26	312	ja lapsilisäjaosto	26	94
V	27	435	Työhuoltojaosto	26	222
VI	32	242	Alkoholistihuoltojaosto.	27	714
			Irtolaishuoltojaosto	26	322

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 13 kertaa käsitellen 367 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 25 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälää yhteensä 185. Työtupien johtokunta kokoontui 10 kertaa käsitellen 114 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön vahvisti huoltolautakunta tulevaksi voimaan 1. 1. 1956 lukien. Samalla vahvistettiin johtosäännössä tarkoitettua eriasteista vastuuta koskevat määritelmät ja niiden tulkintaohjeet (13. 12. 104 §).

Köyhäinhoidon avustusnormit. Huoltolautakunta päätti korottaa jatkuvaa köyhäinhoidon kotiaavustusta saavien henkilöiden ja ko. avustuksista osallisten perheenjäsenten ravintoavustusten perusnormit joulukuun ajaksi 500 mk:lla henkilöä kohden (14. 11. 94 §).

Samassa kokouksessaan lautakunta vahvisti köyhäinhoidon ravintoavustusten perusnormit sekä lisäravinnon ja ns. käyttövarojen normit 1. 1. 1956 lukien seuraaviksi (14. 11. 95 §): ravintoavustusten perusnormit perhetaloudessa eläville seuraavien ikäryhmien kohdalla kuukaudessa 0—3 v. 2 150 mk, 4—6 v. 2 600 mk, 7—10 v. 2 700 mk, 11—15 v.

3 500 mk, 16—59 v. 3 900 mk sekä 60— v. 4 100 mk; yksinäisille henkilöille 16—59 v. 4 100 mk ja 60— v. 4 300 mk; ulkona aterioiville, iästä riippumatta 200 mk päivässä. Lisäravinnon normit olivat kuukaudessa 7—15 v. lapsille, jotka käyvät koulua eivätkä saa ilmaista kouluateriaa 900 mk, raskaana oleville 900 mk, keuhkotuberkuloottisille 750 mk, huonossa kunnossa oleville sokeritautisille 550 mk, vatsahaavaisille 550 mk, kotitehtävissä oleville äideille, joilla on hoidossaan vähintään 3 alaikäistä lasta 975 mk, keskiraskasta työtä tekeville 1 000 mk, raskasta työtä tekeville 2 925 mk.

Käyttövarojen normit olivat kuukaudessa lapsille 700 mk, aikuisille 700 mk ja yksinäisille aikuisille erikoisperusteluihin 700—1 000 mk.

Etuokeutettu tulo köyhäinhoidossa. Sen ns. etuokeutetun tulon suuruudeksi, jota sovelletaan annettaessa köyhäinhoitoa täydennysavustuksena työssä käyville henkilöille heidän riittämättömien tulojensa vuoksi, vahvistettiin 1. 1. 1956 lukien normaalitapauksissa 2 500 mk/kk, huoltojaostot oikeutettiin kuitenkin erityisten syiden vaatiessa yksityistapauksissa poikkeamaan sanotusta normaalimäärästä (13. 12. 103 §).

Kunnalliskodin ja vanhainkodin hoitopäivämaksut. Kunnalliskodin ja vanhainkodin edellisen vuoden tilinpäätösten perusteella huoltolautakunta vahvisti huoltokustannusten perimistöiminnassa v. 1955 noudatettaviksi seuraavat hoitopäivämaksut (7. 2. 24 §):

	Kunnallis- koti mk	Vanhain- koti mk
Perittäessä korvausta valtiolta	785	807
» » vierailta kunnilta	550	550
» » yksityisiltä korvausvelvollisilta:		
a) Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta	190	250
b) muualla kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta	550	550
c) kotipaikkaoikeutta vailla olevien hoidosta	550	550

Lisäksi päätettiin, että jos 3 b)- ja 3 c)-kohdissa tarkoitettua huollettavan korvausvelvollinen omainen oli edellisenä vuonna tullut Helsingissä henkikirjoitetuksi, oli hänen maksettavakseen tulevan korvauksen osalta noudatettava 3 a)-kohdassa edellytettyä taksumaa.

Tuberkuloottisten toipilasraha. Huoltolautakunta vahvisti seuraavat uudet ohjeet tuberkuloottisten toipilasrahojen maksamisesta (14. 3. 31 §):

1. Toipilasrahaa annetaan tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa 1. 1. 1955 alkaen toistaiseksi sellaiselle tuberkuloosiin johdosta erityisessä sairaanhoitolaitoksessa varsinaista hoitoa saaneelle varattomalle tai vähävaraiselle tuberkuloositoipilaille, jonka ao. parantolan tai tuberkuloositoimiston lääkäri katsoo olevan erityisen toipumiskauden välttämättömässä tarpeessa ja jonka voidaan katsoa toipumiskauden päätyttyä pystyvän ansiotyöllään elättämään itsensä ja perheensä.

2. Toipilasrahana maksetaan 7 500 mk kuukaudessa kuitenkin siten, että köyhäinhoidon kotiaavustusta saavalle suoritettavan toipilasrahan määrä on 3 000 mk kuukaudessa.

3. Toipilasraha myönnetään kolmen kuukauden toipumiskauden ajaksi parantolasta pääsystä lukien.

4. Toipilasraha myönnetään yleensä vain ensimmäistä kertaa parantolassa hoidettavana ollelle tuberkuloottiselle. Milloin toipilas on ollut hoidettavana tuberkuloosihoidotuksessa useamman kuin yhden kerran, annetaan toipilasrahaa hänelle poikkeuksellisesti vain, milloin uusiutunut hoitajakso on johtanut terveydentilan olennaiseen paranemiseen ja painavat syyt puoltavat toipilasrahan antamista.

5. Toipilasrahan saamisen edellytyksenä on lisäksi: a) että toipilaalla on Helsingin kaupungissa kotipaikkaoikeus; b) että toipilas on täyttänyt 16 vuotta; c) että toipilas on varaton tai sellainen vähävarainen, jolla ei ole riittävästi varoja toipilaskauden käyttämiseksi itsensä kuntouttamiseen sekä d) että hakemus toipilasrahan saamisesta on jätetty tuberkuloositoimistoon yhden kuukauden kuluessa parantolasta pääsystä lukien.

6. Toipilasrahaa ei anneta sellaiselle toipilaille: a) joka aikaisemmin jo on saanut toipilasrahaa; b) joka toipilasaikanaan saa maksuttoman ylläpidon valtion tai kunnan ylläpitämässä tai avustamassa sairaalassa, hoito- tai huoltolaitoksessa taikka joka on otettu

työ-, pakkotyö- tahi rangaistuslaitokseen; c) joka kurinpidollisista syistä on poistettu parantolasta ennen hänelle tarpeellisen hoitoajan päättymistä; d) joka omasta aloitteestaan on ennen tarpeelliseksi harkitun hoitoajan päättymistä vastoin ao. lääkärin neuvoa poistunut tai päästetty sairaalasta sekä e) jonka on todettu viettävän juopottelevaa tai hyvien tapojen vastaista taikka terveydentilaansa muutoin vaarantavaa elämää.

7. Köyhäinhoidon tarpeessa olevalle toipilaalle annetaan toipilasraha lisävastuksena eikä sitä saa ottaa huomioon köyhäinhoitoavustuksen suuruutta määrättäessä.

8. Toipilasraha suoritetaan yleensä kuukausittain rahana toipilaalle itselleen. Milloin on aihetta epäillä sen väärinkäyttöä tai milloin muusta erityisestä syystä katsotaan taroituksenmukaiseksi, voidaan se kuitenkin suorittaa yllä tarkoitettua pienemmissäkin erissä tai luontoissuorituksena, niin myös toipilaan aviopuolisolle tai muulle hänen kanssaan yhteistaloudessa elävälle läheiselle omaiselle.

Toipilasrahan ensimmäinen erä suoritetaan viipymättä sen myöntämisen jälkeen. Toipilasrahan seuraavat erät suoritetaan vain sillä edellytyksellä, että ao. toipilas tuberkuloositoimiston tai lääkärin todistuksella osoittaa noudattaneensa toimiston antamia määräyksiä jälkitarkastuksessa käymisestä.

Ellei toipilasrahaerää ole nostettu kahden kuukauden kuluessa sen kuukauden päättymisestä lukien, jolta se oli nostettavissa, ei sanottua erää asianomaiselle enää suoriteta, ellei toipilas osoita nostamatta jättämiseen olleen painavia syitä.

9. Toipilasraha myönnetään huoltolautakunnalle tehtävän kirjallisen hakemuksen perusteella, jonka toipilas ennen parantolasta poistumistaan jättää parantolalle tai välittömästi poistumisensa jälkeen Helsingin kaupungin tuberkuloositoimistolle edelleen lääkärinlausunnolla varustettuna huoltolautakunnalle toimitettavaksi.

10. Toipilasrahan maksaminen lakkautetaan: a) jos toipilas otetaan hoidettavaksi edellä 3 b) kohdassa tarkoitettuun laitokseen; b) jos hän vaarantaa jatkuvan paranemisensa jättämällä ilmeisesti noudattamatta hänelle terveyden hoitamiseksi annettuja ohjeita ja määräyksiä tai c) jos toipilaan olosuhteet niin muuttuvat, ettei hänelle enää voitaisi myöntää toipilasrahaa.

11. Toipilasrahan myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää ao. huoltojaosto. Kii-reellisissä tapauksissa toipilasrahan kuitenkin myöntää ao. apulaisjohtaja, jonka on päätöksestään ilmoitettava jaoston seuraavassa kokouksessa.

Care-järjestön lahjavoi. Sen jälkeen kun huoltolautakunta oli saanut Care-järjestön Suomeen välittämästä lahjavoierästä Helsinkiä varten 4 440 tölkkiä (= 12 210 kg) jaettavaksi lähinnä perhelisäavustusta saaville perheille ja eräille huoltoavustusta saaville henkilöryhmille, vahvisti huoltolautakunta voim jakelussa noudatettavat periaatteet ja ohjeet (14. 11. 96 §).

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi talousarvioon alkoholistihuollon tehostamiseksi merkitystä määrärahaa avustuksina AA-Kotikerholle 450 000 mk, Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistykselle 250 000 mk ja Kansan Raittiusavulle 50 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihuoltotyön tukemiseksi (3. 1. 8 §, 12. 4. 46 §).

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Kun talousarvioon oli ensi kerran merkitty huoltolautakunnan käytettäväksi määräraha yksityisten vanhainkotien tukemiseksi, jakoi lautakunta siitä avustuksina kaikkiaan 24 vanhainkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 4 715 960 mk. Avustuksista osallisiksi tulleissa vanhainkodeissa oli yhteensä 702 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku edellisenä vuonna oli kaikkiaan 235 798 (12. 4. 49 §).

Työpisteen raha-arvo ym. Tervalammen työlaitoksessa. Suomen Työlaitosten Keskusliiton suosituksesta ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi maan muihin työlaitoksiin verrattuna korotettiin Tervalammen työlaitoksessa elatus- ja työvelvollisten työpisteen raha-arvo 55 mk:sta 60 mk:aan ja heidän ylläpitomaksunsa 275 mk:sta 300 mk:aan hoitopäivältä 1. 1. 1956 lukien (13. 12. 101 §).

Lautakunnan edustajat erinäisissä tehtävissä. Huoltolautakunnan hallintojaosto valitsi huoltolautakunnan edustajaksi kaupunginhallituksen asettamaan vajaanmielisten sijoitus-kysymystä selvittävään komiteaan huoltotoimen toimitusjohtaja A. A. Asteljoen sekä lautakunnan edustajaksi Oulunkylän Vapaan Huollon säätiön isännistöön vuosiksi 1955—1957 toimistonhoitaja I. I. Johanssonin ja hänen varamieheksensä huoltotarkastaja S. A. Nilssonin (Hall. jsto 17. 1. 5 §, 7. 3. 21 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle huoltolautakunta tai sen hallintojaosto teki esityksiä mm. seuraavista asioista: matkustussäännön soveltamisohjeiden muuttamisesta Tervalammen työlaitoksen eräiden viranhaltijain osalta (7. 2. 23 §); huoltoviraston lapsilisätoimiston, työhuoltotoimiston ja kodinhoitotoimiston virkojen vakinaistamisesta (Hall.jsto 22. 6. 80§).

Lisäksi tehtiin kaupunginhallitukselle eräiden virkojen järjestelyä, määrärahoja, ansio-merkkien myöntämistä ym. asioita koskevia esityksiä.

Yleisten töiden lautakunnalle huoltolautakunta lähetti esityksen kolmen vuoden (1956—1958) sijoitusohjelmaksi huoltotoimen osalta (12. 4. 44 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa lautakunta antoi eri viranomaisille lukuisia siltä pyydettyjä lausuntoja, joista osan käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja mm. seuraavista asioista: kunnalliskodin henkilökunnan neljännen asuntolarakennuksen pääpiirustuksista (7. 2. 22 §); kunnalliskodin pesulakysymyksestä (12. 4. 43 §); mielisairaanhoidopiirin järjestelykomitean mietinnöstä (12. 4. 45 §); Helsingin Sokeat—Helsingfors Blinda -nimisen yhdistyksen anomuksesta, että kaupunginhallitus velvoittaisi kaikki kaupungin laitokset ostamaan tarvitsemansa harjat yhdistyksen omistamasta sokeain myymälästä (12. 4. 47 §); kuntouttamiskomitean mietinnöstä (Hall.jsto 22. 6. 81 §); vt Tuomisen ym. aloitteesta tuberkuloottisten toipilasrahan korottamiseksi ja sen jako-ohjeiden muuttamiseksi (12. 8. 75 §); viranhaltijain nimikeryhmien vähentämisestä (12. 8. 76 §); lasten kesävirkestyskomitean mietinnöstä (12. 8. 78 §); sosiaalivirastotalokomitean mietinnöstä (12. 8. 79 §); kaupungin omistamien rakennusten hallintoa ja hoitoa selvitelleen komitean mietinnöstä (Hall. jsto 26. 9. 114 §); reumatoipilaiden toipilasrahaa koskevasta vt Lehdon ym. aloitteesta (13. 12. 102 §);

seuraavien vapaiden huoltojärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen ym. myöntämisestä: Kallioniemen kesäkodin kannatusyhdistys (14. 3. 32 §), Helsingin Taloustyöntekijäin yhdistys (12. 4. 48 §), Sokeaintalo-säätiö (24. 5. 60 §), Helsingin Sokeat (24. 5. 61 §), Helsingin Kaupunkilähetys (Hall. jsto 6. 6. 52 §), Suomen venäläinen evankelinen vanhainkotiyhdistys Betania (Hall.jsto 6. 6. 66 §), Helsingin Tuberkuloosiyhdistys (12. 8. 74 §), Helsingin Kuurojen yhdistys (Hall.jsto 30. 12. 170 §) sekä 27:n eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yritysten ja laitosten tukemismäärärahasta (12. 4. 50 §).

Eri jaostojensa toimesta huoltolautakunta antoi viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Kansaneläkelaitos ja Valtion tapaturmatoimisto.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

1. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. huoltotarkastaja A. M. Falck, huoltosisar I. H. Koskinen ja kassanhoitajat H. Käer ja I. Lindeberg. Notaariksi nimitettiin L. A. Hietaniemi. Kaupunkiliiton ansiomerkit myönnettiin kassanhoitaja H. Käerille 25 vuoden sekä huoltotarkastaja M. Bromsille, huoltosisar H. Koskille ja siivooja E. Lipastille 20 vuoden palveluksesta.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, pääkassalla sekä erityishuoltoa hoitavilla toimistoilla, kuten alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Köyhäinhuoltoa, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 26 885 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistonhoitajat tekivät edellisten lisäksi 620 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Toimistojen huoltosisarret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja

antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 14 363.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 6 310, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 212 877 korttia. Toimistossa käsiteltiin vuoden aikana 5 321 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 3 875 tapauksessa ja 510 tapauksessa varattomuustodistus. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 566 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Toimisto käsiteli 5 839 kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöä eläkehakemuksista antaen niistä tarvittavat lausunnot. Nämä pyynnöt aiheuttivat yhteensä 890 huoltotarkastajien kotikäyntiä. Rekisteritoimistossa laadittiin lisäksi huoltotoimintaa valaisevat tilastolliset katsaukset sekä koottiin niitä varten tarvittava aineisto.

Kodinperustamislainatoimistossa otettiin vastaan 967 laina-anomusta. Asiakkaiden käyntejä toimistossa oli 5 628.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 58 744 (ed. vuonna 56 730). Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän sen huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 4 765 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta toimisto peri korvauksina yhteensä 1 966 354 mk.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi lausuntoja yhteensä 1 384 sekä laati 4 034 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 1 625 kotikäyntiä.

Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 220 uutta irtolaistapausta, 793 uutta alkoholistitapausta sekä 514 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 24 257. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 936 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 3 482 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 708 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Köyhäinhoidon vaikutuspiiri. Köyhäinhoidotilaston laatimisessa on kertomusvuonna otettu käytäntöön uusi periaate köyhäinhoidon vaikutuspiirin selvittämiseksi. Aikaisemmin käytössä olleen henkilöperiaatteen sijasta on aineisto nyt ryhmitelty ns. päämiesperiaatteen mukaan, jossa kukin yksinäinen henkilö ja kukin koossa oleva perhe vastaa yhtä tilastoyksikköä. Erimuotoisten ja -suuruisten perhekuntien luku ja osuus köyhäinhuoltoa saaneiden joukossa on täten ensi kerran saatu täsmällisesti valaistuksi.

Kertomusvuonna sai tämän mukaisesti ryhmiteltynä köyhäinhuoltoa seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perhekuntia:

	Luku	%
Yksinäiset miehet, ilman lapsia	2 566	21.5
» » lapsia huollettavana	21	0.2
» naiset, ilman lapsia	5 863	49.2
» » lapsia huollettavana	1 140	9.6
avioparit, ilman lapsia	1 382	11.6
» lapsia huollettavana	941	7.9
Yhteensä	11 913	100.0

Niiden perhekuntien luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli siten 2 102. Nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli									Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Yksinäiset miehet	8	11	1	1	—	—	—	—	—	21
Naimattomat naiset	247	32	7	6	—	—	—	—	—	292
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	237	329	171	68	30	8	3	2	—	848
Aviopuolisot	217	271	201	131	64	30	16	8	3	941
Yhteensä	709	643	380	206	94	38	19	10	3	2 102

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 4 897.

Köyhäinhoitoa saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaanlukien, oli 19 133, mikä luku osoittaa köyhäinhoidon vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 4.6 %.

Köyhäinhoidon vaikutuspiirin selvittämiseksi edellä olevalla tavalla saatu luku ei ole täysin vertauskelpoinen aikaisemmilta vuosilta peräisin oleviin tietoihin. Lähinnä sitä vastaavat aikaisemmin lasketut varsinaisten ja tilapäisten avunsaajain sekä välillisesti avustettujen yhteislukumäärät, jotka kuitenkin ovat hieman alhaisempia kuin jos ne olisi laskettu uuden periaatteen mukaan. Ottaen huomioon tämän varauksen on köyhäinhoidon vaikutuspiiri vv. 1946—1955 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Köyhäinhoidon vaikutuspiiri		Vuosi	Köyhäinhoidon vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta		Henkilöluku	% väkiluvusta
1946	10 192	3.0	1951	12 151	3.2
1947	10 481	2.0	1952	13 485	3.5
1948	10 390	2.9	1953	17 432	4.4
1949	12 714	3.5	1954	17 852	4.4
1950	12 363	3.3	1955	19 133	4.6

Köyhäinhoitoa saaneiden kotipaikkaoikeus. Päämiehen köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden mukaan laskien 20.6 % köyhäinhoitoa saaneista oli sellaisia, joilla oli kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa, ja on tähän luettu myös ne tapaukset, joissa kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tai riidanalainen. Sanottu suhdeluku oli suunnilleen samaa suuruusluokkaa kuin lähinnä edellisinä vuosina.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen pääsyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus, kivullosuus tai muu työkyvyttömyys (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 64.0 %. Vanhuudenheikkous esiintyi syynä 18.1 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 9.1 %:lla ja työttömyys 3.7 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1946—1955 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Vanhuudenheikkous	25.4	26.5	22.5	20.3	22.1	22.0	21.3	18.0	19.6	18.1
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	21.8	23.4	22.5	20.2	20.4	20.9	20.4	17.5	17.8	18.1
Muut sairaudet ¹⁾	40.5	38.9	42.7	44.2	43.9	43.4	42.3	42.1	41.8	45.9
Aviopuolison kuolema	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1
Perheen suurilukuisuus	0.6	0.9	1.0	0.7	0.8	0.9	0.7	0.5	0.9	0.6
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.3	6.4	6.5	7.1	6.7	7.6	8.7	8.4	8.9	9.1
Työttömyys	1.2	0.9	0.8	2.5	1.4	1.0	2.3	8.8	6.4	3.7
Muut syyt ³⁾	4.0	2.7	3.7	4.8	4.5	4.0	3.9	4.4	4.5	4.4
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky.

²⁾ Avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous, perheen jättäminen ym.

³⁾ Riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Eri ikäryhmissä vaihteli erilaisten syiden suhteellinen osuus kertomusvuonna suuresti. Niinpä sairaus ja mielisairaus olivat hallitsevina avuntarpeen syinä alle 65-vuotiailla, kun taas yli 65-vuotiaiden pääasiallisimpana syynä oli vanhuudenheikkous. Erikseen on lisäksi huomattava, että 20—29 vuotiaiden kohdalla epäsosiaalisen elämäntavan osuus avuntarpeen syynä oli huomattava. Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v.	20-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50-59 v.	60-64 v.	65- v.
Vanhuudenheikkous	—	—	—	—	—	—	53.6
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	16.1	20.4	21.9	24.9	23.9	18.6	9.6
Muut sairaudet	36.8	34.9	42.0	50.3	64.3	73.3	33.9
Aviopuolison kuolema	—	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
Perheen suurilukuisuus	—	0.5	2.2	1.0	0.3	0.1	0.0
Epäsosiaalinen elämäntapa	16.8	31.0	19.5	12.6	3.9	1.7	0.4
Työttömyys	6.4	6.9	7.4	4.5	4.2	3.4	0.6
Muut syyt	23.9	6.0	6.8	6.6	3.3	2.8	1.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Köyhäinhoidon muodon mukaan ryhmittivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Köyhäinhoidon muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoido	4 277
» yksityishoido	3
» kotiaivustus	4 909
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	2 724
Kaikkiaan	11 913

Köyhäinhoido oli säännöllistä 45.7 %:lla, loppuilla lyhytaikaista. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna annettiin keskeytymättä vähintään 6 kk:n aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta kesti vähintään 9 kk. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus.

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	luku	%	luku	%	luku	%
16—19	64	1.3	91	1.3	155	1.3
20—29	531	11.0	646	9.1	1 177	9.9
30—39	855	17.8	792	11.1	1 647	13.8
40—49	1 122	23.3	950	13.4	2 072	17.4
50—59	958	20.0	957	13.5	1 915	16.1
60—64	358	7.4	566	8.0	924	7.7
65—69	353	7.3	739	10.4	1 092	9.2
70—79	440	9.2	1 601	22.5	2 041	17.1
80—	128	2.7	761	10.7	889	7.5
Tuntematon	1	0.0	—	—	1	0.0
Yhteensä	4 810	100.0	7 103	100.0	11 913	100.0

Vanhuuden rajan 65 vuotta oli sivuuttanut 33.8 % päämiehistä.

Kansaneläkettä ym. saaneet. Kansaneläkkeen lisäeläkettä, vanhuusavustusta tai työttömyyseläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä oli seuraavasti:

	Köyhäinhoitoa saaneiden koko luku	Näistä sai em. eläkettä yms.	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	2 587	1 293	50.0
» naiset, ilman lapsia	5 863	4 459	76.1
» » lapsia huollettavana	1 140	62	5.4
Avioparit, ilman lapsia	1 382	704	50.9
» lapsia huollettavana	941	159	16.9
Kaikki	11 913	6 677	56.0

Yllä mainituista 704 lapsettomasta avioparista 478 oli sellaisia, joissa kumpikin sai kansaneläkkeen lisäeläkettä, vanhuusavustusta tai työkyvyttömyyseläkettä. Vastaava luku yllä mainituista 159 avioparista, joilla oli lapsia, oli 101.

Jäljelle jäävissä tapauksissa vain toinen aviopuolisoista oli saanut ko. etuuksia.

Mainittakoon, että kansaneläkkeen, vanhuusavustuksen ja työkyvyttömyyseläkkeen saajien osalta köyhäinhoito oli luonteeltaan täydentävää avustusta.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 6 367 päämiestä ja 791 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 7 158 eri henkilöä (ed. v. 6 667).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 306 344 (1 229 621), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 182.5 huoltopäivää (184.4).

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen jäseniä	Kaikki- aan	Kaikkiaan	Keskim. hoidett. kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2 395	3 972	6 367	791	7 158	1 306 344	182.5
Kaupungin omat laitokset	2 084	3 079	5 163	609	5 772	1 064 718	184.5
<i>Huoltolautakunnan ja lastensuojelu-</i>							
<i>lautakunnan alaiset</i>	<i>590</i>	<i>1 265</i>	<i>1 855</i>	<i>75</i>	<i>1 930</i>	<i>441 615</i>	<i>228.8</i>
Kunnalliskoti	345	794	1 139	63	1 202	244 167	203.1
Vanhainkoti	188	523	711	13	724	188 680	260.6
Tervalammen työlaitos	89	—	89	—	89	8 403	94.4
Toivolan oppilaskoti	1	—	1	—	1	365	365.0
<i>Sairaalat</i>	<i>918</i>	<i>789</i>	<i>1 707</i>	<i>405</i>	<i>2 112</i>	<i>109 169</i>	<i>51.7</i>
Marian sairaala	340	326	666	145	811	23 641	29.2
Kivelän sairaala	254	321	575	108	683	30 712	45.0
Tuberkuloosiparantola	264	56	320	19	339	44 076	130.0
Auroran sairaala	65	47	112	137	249	6 551	26.3
Malmin sairaala	49	65	114	15	129	3 391	26.3
Toipumiskoti	17	9	26	1	27	798	29.6
<i>Mielisairashoitolat</i>	<i>694</i>	<i>1 168</i>	<i>1 862</i>	<i>141</i>	<i>2 003</i>	<i>513 755</i>	<i>256.5</i>
Nikkilän sairaala	437	803	1 240	56	1 296	420 975	324.8
Kivelän sairaala	206	198	404	66	470	53 930	114.7
B-mielisairaala, Salo	4	65	69	1	70	23 224	331.8
Huoltotoimiston keskuskodit	—	44	44	7	51	5 738	112.5
Sielullisesti sairaiden vastaanottoasema ...	98	168	266	31	297	9 888	33.3
<i>Kesäsiirtolat</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>—</i>	<i>3</i>	<i>179</i>	<i>59.7</i>
Muiden omistamat laitokset	430	1 123	1 553	232	1 785	241 626	135.4
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	<i>58</i>	<i>554</i>	<i>612</i>	<i>28</i>	<i>640</i>	<i>116 104</i>	<i>181.4</i>

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1955

L a i t o s	Hoidettuja				Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaikki- aan	Keskim. hoidett. kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä			
Vanhainkoti Altenheim	—	5	5	—	5	1 755
» Bergahemmet	—	3	3	—	3	914
» Betania, Venäl. Evank.	—	1	1	—	1	184
» De gamlas hem	—	5	5	—	5	1 504
» Etel. ruotsal. seurakunnan ...	—	1	1	—	1	16
» Helenahemmet	—	2	2	—	2	730
» Palvelijatarkoti, Helsingin	—	—	—	—	—	—
» Taloustyöntekijäin	—	11	11	—	11	3 390
» Hemgården	—	5	5	—	5	1 546
» Iltala	—	5	5	—	5	888
» Kanerva	—	12	12	—	12	4 270
» Kotkan	1	—	1	—	1	186
» Kylänpää	—	8	8	—	8	2 714
» Käpyrinne	4	18	22	1	23	6 572
» Lugnet	—	9	9	—	9	2 638
» Maria-yhdistyksen	—	19	19	—	19	5 784
» Metodistien	—	3	3	—	3	850
» Pohj. suomal. seurakunnan .	—	1	1	—	1	365
» Rouvasväenyhdistyksen	—	7	7	—	7	2 028
» Ruotsalaisten seurakuntain .	—	2	2	—	2	177
» Saalem seurakunnan	—	7	7	—	7	1 948
» Seurakuntien	—	74	74	—	74	22 171
» Sjömansro	3	—	3	—	3	1 095
» Solhem, Porvoo	2	1	3	1	4	2 218
» Syysaurinko	1	2	3	—	3	1 020
» Venäläinen	10	47	57	3	60	18 580
Lepokoti Helsingin Sokeat-yhdistyksen	1	—	1	—	1	61
» Kaisankoti	—	25	25	3	28	1 078
» Kalevalaisten naisten	—	1	1	—	1	10
» Kovaosaisten Ystävät	—	—	—	—	—	—
» -yhdistyksen	7	—	7	—	7	548
» Lepopirtti, Helsingin talous- työntekijäin	3	6	9	1	10	970
» Lomakodit	1	2	3	—	3	244
» Lomaliiton lomakoti	1	—	1	—	1	52
» Mallusjoen	13	11	24	—	24	1 823
» Pelastusarmeijan	—	1	1	—	1	17
Lepokoti Punainen tupa	—	1	1	—	1	14
» Päiväkumpu	10	8	18	—	18	666
» Säde	—	1	1	—	1	30
» Tyynelä	—	1	1	—	1	8
» Vivamo	—	2	2	—	2	35
Hovin Koulukoti	2	—	2	—	2	730
Kuhankosken Tyttökoti	—	2	2	—	2	546
Kuortaneen Invaliidikoti	1	—	1	—	1	191
Söderlundin Lastenkoti	—	1	1	—	1	136
Ävikin Kuuromykkäkoti	—	1	1	—	1	365
Eeva-Maria-koti	—	35	35	5	40	2 350
Emmauskoti	—	92	92	7	99	12 744
Seurakuntien nuorisokoti	—	1	1	—	1	42
Ensi-Koti	—	83	83	1	84	5 411
Pippingsköldin äitikoti	—	52	52	7	59	4 066
Solhem, pelastusarmeijan äitikoti	—	3	3	—	3	346
Raamattuopisto	—	2	2	—	2	78
Työkodit ja -siirtolat	1	25	26	1	27	1 757
Rajamäen työsiirtola Väinölä	1	—	1	—	1	365
Sairaalat, parantolat, huoltokodit yms.	276	474	750	189	939	32 695
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosastot	—	87	87	33	120	1 360
» » » muut osastot ...	101	178	279	93	372	8 770
Kättilöopisto	—	46	46	8	54	741
Suomen Punaisen Ristin sairaala	132	90	222	37	259	6 057
» » » Plastiikkasairaala .	4	1	5	—	5	371
Eira Sairaala	—	1	1	—	1	38

L a i t o s	Hoidettu ja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaikki- aan	Kaikkiaan	Keskim. hoidett. kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Allergiasairaala	2	8	10	2	12	519	43.0
Suomenlinnan ihotautisairaala	1	—	1	—	1	19	19.3
Turun lääninsairaala	—	—	—	1	1	159	159.0
Vaasan lääninsairaala	—	1	1	—	1	13	13.0
Nurmijärven kunnansairaala	—	1	1	—	1	9	9.0
Someron kunnansairaala	—	—	—	1	1	9	9.0
Heinolan reumasairaala	7	4	11	3	14	1 161	82.9
Västra Nylands sjukhus	—	1	1	—	1	8	8.0
Hyrylän sotilassairaala	1	—	1	—	1	212	212.0
Porvoon synnytyslaitos	—	5	5	—	5	41	8.2
Työterveyslaitos	5	5	10	—	10	271	27.1
Parantolat	7	5	12	4	16	2 395	149.7
Invaliidisäätiön Huoltolaitos	1	1	2	—	2	48	24.0
» parantola	—	2	2	—	2	53	26.5
Kolmirannan Naisinvaliidien Ammatti- oppilaitos	—	1	1	—	1	17	17.0
Betania Sairaskoti	—	2	2	—	2	730	365.0
Helsingin Sairaskoti	—	12	12	—	12	3 745	312.1
Kotivalli	1	2	3	—	3	58	19.3
Vaajasalon kaatumatautisten parantola ..	3	3	6	1	7	2 330	332.9
Veikkolan Parantola	10	19	29	7	36	2 975	82.6
Luontolan Parantola	—	1	1	—	1	30	30.0
Salve Sairasaputoimisto	7	3	10	—	10	329	32.9
Radiumkoti	2	6	8	1	9	179	19.9
<i>Mielisairashoitolat</i>	<i>101</i>	<i>174</i>	<i>275</i>	<i>20</i>	<i>295</i>	<i>91 070</i>	<i>308.7</i>
Kellokosken sairaala	36	66	102	12	114	35 257	309.3
Lapinlahden sairaala	6	4	10	2	12	516	43.0
Niuvanniemen sairaala	—	1	1	—	1	365	365.0
Pitkäniemen sairaala	1	3	4	—	4	1 460	365.0
Uudenkaupungin piirimielisairaala	—	16	16	2	18	6 570	365.0
Harjavallan piirimielisairaala	1	—	1	—	1	365	365.0
Tammisaaren piirimielisairaala	34	59	93	4	97	29 257	301.6
Rinne koti	17	18	35	—	35	12 775	365.0
Vaalijala	5	7	12	—	12	4 140	345.0
Toivolän poikakoti	1	—	1	—	1	365	365.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 81.5 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 33.8 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoloissa oli melkein puolet eli 46.3 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa, vanhainkodissa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 589 miestä ja 1 265 naista eli yhteensä 1 854 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 264 henkilön lisäystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

K u n n a l l i s k o t i

Kunnalliskodin v. 1953 aloitetuista muutos- ja korjaustöistä saatiin kertomusvuonna C-rakennuksen korjaus päätökseen ja rakennuksen vastaanotto tapahtui 21. 5. A-rakennuksen korjaustyö edistyi harjannostovaiheeseen kesäkuussa. Henkilökunnan uusista asuinrakennuksista saatiin kertomusvuonna käyttöön hoitajien ja siivoojien sekä perheelisten asuntolat

Henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon tohtori C. G. V. Vasa-stjernan valitseminen alilääkäriin virkaan ja farmaseutti E. E. Vihervaaran valitseminen laitosapteekin hoitajaksi. Laitoksen pitkäaikainen viranhaltija, työtoiminnan valvoja L. F. Tairiala kuoli 6. 5. Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin pitkäaikaisesta palveluksesta sai pesuapulainen H. Piili.

Huollettavat. Kunnalliskodissa hoidettiin kertomusvuonna 345 miestä ja 857 naista, yhteensä 1 202 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 581 henkilöä, vuoden

varrella otettiin 621 ja poistettiin 435 henkilöä. V:een 1956 jäi 767 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään.....	78	Lähetettiin muihin laitoksiin	19
Lähetettiin kotikuntaansa	3	Kuoli	272
Lähetettiin vanhainkotiin	63		
		Yhteensä	435

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina selviää seuraavasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ..	56	36	595	Heinäkuu ...	63	21	641
Helmikuu	28	24	604	Elokuu	99	37	712
Maaliskuu ...	38	31	606	Syyskuu	63	60	750
Huhtikuu ...	18	19	603	Lokakuu	60	43	762
Toukokuu ...	17	14	598	Marraskuu ...	43	41	777
Kesäkuu	82	34	601	Joulukuu	54	75	767
				Koko vuosi ..	621	435	669

Huoltopäiviä oli koko vuonna 244 167 eli 203.1 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Kunnalliskodin menot ja tulot, lukuunottamatta tuotantolaitoksia, ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	210 658 466	Kunnalliskodin	1 024 269
Yhteiset menot	46 468 645	Luontoisetukorvaukset	10 061 166
	Yhteensä 257 127 111		Yhteensä 11 085 435

Tuotannollisten laitosten yhteinen tappio oli kaikkiaan 530 746 mk (ed. v. tappio 399 613 mk). Siitä tuottivat kunnalliskodin työhuoneet voittoa 274 370 mk ja pesula tappiota 852 184 mk sekä puutarha voittoa 47 068 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli tuotantolaitosten menoja huomioonottamatta 1 053:01 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja luontoisetutulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 007:60 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten tappio, tulee hoitopäivän nettokustannukseksi 1 009:80 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 105:52 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 15 513 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla annettiin hoitoa kertomusvuonna 1 007 kertaa. Fysikaalista hoitoa annettiin 7 807 kertaa. Poliklinikassa lääkärin vastaanotolla käyntien luku oli 2 056 ollen suurin marraskuussa, 210, ja pienin heinäkuussa, 116.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä 48 tapauksessa, pääasiallisesti yliopiston patologisella laitoksella.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 272 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.	Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.
Vanhudentaudit	1	2	3	Ruoansulatuselinten taudit	1	3	4
Tartunta- ja loistaudit	3	3	6	Herkistymissairaudet	—	1	1
Hermoston taudit	6	21	27	Veren ja vertamuodostavien elinten taudit	2	3	5
Verenkiertoelinten taudit ..	15	91	106	Tapaturmat	—	2	2
Hengityselinten taudit	18	64	82	Sekalaiset	—	2	2
Virtsaelinten taudit	1	6	7				
Kasvaimet	9	17	26	Yhteensä	56	215	271

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Kunnalliskodin huollettavien sielunhoito Käpylän laitoksen osalta siirtyi kertomusvuoden alusta kaupungin evankelisluterilaisten seurakuntien hoidettavaksi. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä, joista kymmenkunta suurempaa tilaisuutta, oli 230 ja niissä osanottajia kaikkiaan n. 12 000. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 29.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 1 882. Huollettavien käytössä oli lisäksi 231 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Liikuntakyvyttömille ja huonosti liikkuville huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa. Kanttiini tuotti niinkään huollettaville virkistystä. Eri järjestöt ovat toimeenpanneet juhlia. Elokuvaesityksiä oli laitoksessa ja sen haaraosastoissa yhteensä 118 kertaa.

Työhuoneet. Puusepän- ja maalarintyöhuoneet sekä paja toimivat entiseen tapaan. Huollettavien lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 13 miestä päivittäin. Huollettavien työpäivien luku oli 1 203 ja työtupien työntekijöiden 5 167.

Vanhainkoti

Vanhainkodissa jatkui rakennustoiminta edelleen. Vuoden aikana valmistuivat käyttöön huollettavien G- ja F-asuntolat, joissa kummassakin oli 90 hoitopaikka.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 188 miestä ja 536 naista eli yhteensä 724 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 484 henkilöä, vuoden varrella otettiin 240 ja poistettiin 105 henkilöä. V:een 1956 jäi 619 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	18	Lähetettiin muihin laitoksiin	6
Lähetettiin kunnalliskotiin	20	Kuoli	61
			Yhteensä 105

Uusien huollettavien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen huollettavien luku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Keskimääräinen		Kuukausi	Laitokseen otettuja	Keskimääräinen	
		Laitoksesta poistettuja	huollettujen luku päivää kohden			Laitoksesta poistettuja	huollettujen luku päivää kohden
Tammikuu ..	19	8	489	Heinäkuu ...	4	5	479
Helmikuu ...	5	6	452	Elokuu	8	10	477
Maaliskuu ...	6	4	489	Syyskuu	68	23	505
Huhtikuu ...	4	4	488	Lokakuu	79	6	573
Toukokuu ...	4	5	489	Marraskuu ...	26	4	618
Kesäkuu	8	10	478	Joulukuu	9	20	623
				Koko vuosi...	240	105	517

Huoltopäiviä oli koko vuonna 188 680 eli 260,6 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Vanhainkodin	201 978 496	Vanhainkodin	1 912 181
		Luontoisetukorvaukset	6 551 273
Yhteensä 201 978 496		Yhteensä 8 463 454	

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 1 062: 61 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 017: 75 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 103: 31 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat erilaisia voimiensa mukaisia töitä taloustehtävissä, erilaisissa korjaustoissa ym. Yleensä oli tämä toiminta

terapian luontoista. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilitöitä, nahkamuotoilua, verkonkudontaa, kirjansidontaa, korinpunontaa ja muovityötä ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6. 12.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairaosastossa ja 13-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli hoidossa kertomusvuonna 427 potilasta, joista 221 akuuttisairaiden hoitolassa. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 3 392, ollen suurin marraskuussa, 427, ja pienin helmikuussa, 164. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 7 613. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 4 205 kertaa. Röntgenosastolla kävijöitä oli vuoden kuluessa 395. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 61 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	13	33	46
Hengityselinten taudit	1	3	4
Virtsaelinten taudit	—	2	2
Kasvaimet	3	4	7
Aivotulehduksen jälkitila	1	—	1
Hirttäytyminen	1	—	1
Yhteensä	19	42	61

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 56 yhteensä 2 943 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 10 yhteensä 175 kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 4 suomenkielisiä ja 5 ruotsinkielisiä. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 3 477 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 279 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen järjestämät juhlat, ohjelmallinen askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 50 elokuvanäytöstä, keskusradio jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko» niminen lehti ilmestyi 10 numerona.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 592 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli laitoksessa 89 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 54 miestä, v:een 1956 jäi 33.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 257 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 118.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 246 eri miestä.

Koko laitoksen kaikkien huollettavien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen huollettavien luku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden
Tammikuu ..	28	21	153.2	Heinäkuu ...	30	14	122.1
Helmikuu ...	19	23	161.9	Elokuu	22	28	110.3
Maaliskuu ...	36	27	148.2	Syyskuu	36	25	117.2
Huhtikuu ...	40	27	149.5	Lokakuu ...	45	22	140.0
Toukokuu ...	32	32	135.5	Marraskuu ..	23	15	151.1
Kesäkuu	27	32	122.5	Joulukuu ...	32	48	157.2
Koko vuosi ¹⁾					370	314	139.6

¹⁾ Laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen määrät eivät tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on voitu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 50 970.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 31 216 904 mk ja bruttotulot 15 778 395 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 5 398 326 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 612:46 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 302:89 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettomenoksi 196:98 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 37 536 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 2 960 230 mk:n arvosta, mistä summasta 2 423 375 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkäri kävi 47 kertaa vuoden kuluessa tarkastamassa huollettavia ja hänen vastaanotoillaan kävi tällöin kaikkiaan 1 203 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit pitämällä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Lisäksi kävivät uskonnollisten järjestöjen edustajat hengellistä ohjelmaa esittämässä. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Huollettavien keskimääräisiä kerhoiltoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmiä, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja puutarhaa 148.02 ha ja 552.70 ha metsää. Viljelystapa on edelleen ollut vapaa-konjunktuuriviljelyä, jossa runsaan kotieläinpidon vaatiman laajan rehunviljelyn ohella on pyritty voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

Kasvi	Viljelysala, ha	Sato	
		Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Syysrypsi	10.19	10 323	1 013
Peruna	5.47	90 550	16 554
Sokerijuurikas	4.72	88 700	18 792
Lanttu	3.16	77 400	24 494
Rehusokerijuurikas	4.39	66 000	15 034
Kaura	17.08	50 780	2 973
Herne	2.58	2 552	989
Syysruis	3.82	7 473	1 956
Ohra	1.40	2 905	2 075
Kevätvehnä	16.03	26 332	1 643
Heinä (kuivattu)	30.47	96 300	3 160

Hevosia oli vuoden aikana 10. Hevostyöpäiviä suoritettiin 2 713. Traktoreita on laitoksella 2 kpl. Nautakarja käsitti vuoden alussa 53 ja lopussa 48 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1954—1955 3 758 kg maitoa, 166 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 150 500 kg. Parhaan lehmän vuosituotanto oli 6 138 kg maitoa, 294 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.8. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 418 ja vuoden lopussa 491 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 524 sikaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 3 täysikasvuista henkilöä, joista 2 miestä ja yksi nainen.

Kotiavustukset

Aikaisemmin mainituista 11 913 päämiehestä sai kertomusvuonna köyhäinhoitoa kotiavustuksen muodossa 7 633, joista 4 909 pelkästään kotiavustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiavustuksen ohella olivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen saaneet laitoshoidtoa.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1951	4 026: 15	1952	5 012: 03	1953	5 721: 29	1954	5 840: 94	1955	5 889: 80

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtupien työskentely tapahtui seitsemässä työryhmässä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 150. Työtupien puutyöosaston työntekijät ovat jatkuvasti työskennelleet kunnalliskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä ovat olleet vaatehankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pito-vaatteiden ym. valmistaminen. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus on niinkään ollut työtupien tehtävänä.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli eri kuukausina taulukko-osastosta tarkemmin ilmenevällä tavalla ollen pienimmillään, 126, kesäkuussa sekä suurimmillaan, 152, tammikuussa. Työpäiviä oli koko vuonna 33 133 ilman kunnalliskodin työhuoneissa työskennelleiden työpäiviä. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 852: 20 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 274: 93 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 82 799 546 mk ja bruttotulot 84 485 058 mk, joten nettotuloksi kirjanpidon mukaan jäi 1 685 512 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 50: 87 mk.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä, kun sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten köyhäinhuoltoavustuksen varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevista tilastollisista selvityksistä luettu huolletta-viin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 67 910 mk, joka jaettiin avustuksina 42 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understöd-rahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Gustava Katarina Brobergin ym. rahastot, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Lisette Gardbergin rahasto, Emma Greffbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Alma Liljebladin rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Waldemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annetun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 936 eri henkilöä, joista 369 miestä ja 567 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaishuolto-toimenpiteitä kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1946	165	587	752
1938	132	359	491	1947	180	621	801
1939	176	466	642	1948	242	665	907
1940	145	551	696	1949	206	605	811
1941	112	579	691	1950	218	547	765
1942	69	597	666	1951	297	521	818
1943	75	629	704	1952	368	507	875
1944	63	571	634	1953	372	574	946
1945	71	548	619	1954	385	581	966
				1955	369	567	936

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 220, erikseen miehistä uusia 117 ja naisista 103. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1947	109	164	273
1938	71	171	242	1948	145	184	329
1939	79	185	264	1949	97	122	219
1940	53	238	291	1950	122	112	234
1941	35	169	204	1951	173	116	289
1942	20	202	222	1952	183	98	281
1943	37	203	240	1953	154	115	269
1944	15	116	131	1954	129	112	241
1945	41	128	169	1955	117	103	220
1946	129	187	316	Yhteensä	1 827	2 971	4 798

Tämä uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 38.1 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 180 eli 19.2 %, miehistä 25.5 % ja naisista 15.2 %.

Kaikista irtolaisista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	49.1	41.6	44.5
» maalaiskunnissa	49.3	57.5	54.3
Ulkomailla	1.6	0.9	1.2

Äidinkielenä oli suomi 880:llä, ruotsi 53:lla ja lopuilla 3:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä lain mukaan irtolaishuoltoon joutuneet irtolaiset sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	64	17.3	60	10.6	124	13.2
Työn vieroksuminen	189	51.2	177	31.2	366	39.1
Kerjuu	5	1.4	2	0.3	7	0.8
Ammattihaureus	—	—	323	57.0	323	34.5
Muu peruste ¹⁾	111	30.1	5	0.9	116	12.4
Yhteensä	369	100.0	567	100.0	936	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehdyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Huoltotoimenpiteet. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	11	3.0	21	3.7	32	3.4
Kotikuntaan lähettäminen	23	6.2	30	5.3	53	5.7
Irtolaisvalvonta	161	43.6	132	23.3	293	31.3
Työlaitos	92	24.9	233	41.1	325	34.7
Pakkotyö	2	0.6	19	3.3	21	2.3
Jälkivalvonta	79	21.4	132	23.3	211	22.5
Ilman huoltotoimenpidettä	1	0.3	—	—	1	0.1
Yhteensä	369	100.0	567	100.0	936	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan lähes kaksi viidesosaa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 13.6 %, valvonta-asteelle 45.0 %, työlaitoksessa oli 16.8 % ja jälkivalvonnassa 4.1 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltoon lähettämistä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksissa oli kaikkiaan 60 060, josta 13 028 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittäytyivät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	188	50.9	261	46.0	449	48.0
Naineita	114	30.9	164	28.9	278	29.7
Leskiä	17	4.6	30	5.3	47	5.0
Eronneita	50	13.6	112	19.8	162	17.3
Yhteensä	369	100.0	567	100.0	936	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 114 eli 12.2 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 9.0 % ja naisista 14.3 %.

Lapsia oli kaikkiaan 319 irtolaisella yhteensä 539.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18-20 v. ²⁾ %	21-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-59 v. %	60 v.— %	Yhteensä %
Miehiä	2.2	23.8	30.9	27.9	12.2	3.0	100.0
Naisia	4.4	32.6	31.2	23.3	6.9	1.6	100.0
Kaikkiaan	3.5	29.2	31.1	25.1	9.0	2.1	100.0

Koulusivistys. Irtolaisista 21 eli 2.2 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 44 eli 4.7 %, kansakoulun käyneitä oli 757, eli 80.9 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 46 eli 4.9 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 41:llä eli 4.4 %:lla, ammattikoulun oli käynyt 26 eli 2.8 % ja ammattiopiston 1 irtolainen.

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanluettuina.

²⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 v. nuorempaan henkilöön.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	4	1.1	2	0.3	6	0.7
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	5	1.4	5	0.9	10	1.1
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	18	4.9	43	7.6	61	6.5
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päälystöä, työnjohtajia, konttori-henkilökuntaa	15	4.1	16	2.8	31	3.3
b) työntekijöitä	9	2.4	27	4.8	36	3.8
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	117	31.7	208	36.7	325	34.7
Muita työntekijöitä	190	51.5	181	31.9	371	39.6
Merimiehiä ja kalastajia	6	1.6	—	—	6	0.7
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa ...	2	0.5	4	0.7	6	0.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	68	12.0	68	7.2
Muun elinkeinon harjoittajia	3	0.8	1	0.2	4	0.4
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	—	—	12	2.1	12	1.3
Yhteensä	369	100.0	567	100.0	936	100.0

Myös uudet irtolaiset ryhmittyvät ammattinsa mukaan suurin piirtein samalla tavoin.

Muita tietoja. Kaikista irtolaisista oli 217 eli 23.2 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteri-otteista saatujen tietojen mukaan 524 eli 56.0 % kaikista, miehistä erikseen 278 eli 75.3 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 55.5 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 8 810 557 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja valtiolta 2 388 480 mk, joten nettomenoiksi jäi 6 422 077 mk. Irtolaisille annetun köyhäinhoidon kustannukset eivät sisälly näihin lukuihin.

c. Alkoholilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 482 henkilöä, joista 3 206 miestä ja 276 naista. Alkoholistihuollossa olleiden luku nousi hieman edellisestä vuodesta. Niinä vuosina, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	1 794	197	1 991
1938	764	41	805	1947	2 448	321	2 769
1939	817	38	855	1948	2 769	348	3 117
1940	533	14	547	1949	2 620	309	2 929
1941	426	12	438	1950	3 076	338	3 414
1942	493	50	543	1951	3 115	296	3 411
1943	650	98	748	1952	3 328	292	3 620
1944	509	109	618	1953	3 438	277	3 715
1945	1 447	198	1 645	1954	3 186	268	3 454
				1955	3 206	276	3 482

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 486 miestä ja 203 naista eli yhteensä 2 689 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatko-ohuoltoa, kun sensijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 720 miestä ja 73 naista eli kaikkiaan 793 henkilöä.

Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	968	104	1 072
1938	484	24	508	1947	1 297	170	1 467
1939	315	8	323	1948	1 184	148	1 332
1940	150	4	154	1949	864	97	961
1941	201	8	209	1950	972	96	1 068
1942	242	43	285	1951	835	73	908
1943	346	78	424	1952	916	75	991
1944	191	65	256	1953	859	71	930
1945	915	126	1 041	1954	685	68	753
				1955	720	73	793
Yhteensä				12 529	1 367	13 896	

Uusien alkoholistien yhteissumma 13 896 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi alkoholistilain voimassaoloaikana. Naisia oli näistä kaikista vain 9.8 %. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksista.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä lähes neljäsosa eli 22.2 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	49.0	42.8	48.5
» maalaiskunnissa	49.9	55.4	50.3
Ulkomailla	1.1	1.8	1.2

Äidinkielenä oli suomi 3 246:llä, ruotsi 221:llä ja jokin muu kieli 15:llä.

Huollon peruste. Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	74	2.3	3	1.1	77	2.2
Häiriö tai pahennus	1 197	37.3	95	34.4	1 292	37.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	90	2.8	2	0.7	92	2.6
Rasitukseksi joutuminen	38	1.2	4	1.5	42	1.2
Köyhäinhoidon tarve	14	0.4	2	0.7	16	0.5
Juopumuspidätykset	1 547	48.3	162	58.7	1 709	49.1
Vapaaehtoisuus	246	7.7	8	2.9	254	7.3
Yhteensä	3 206	100.0	276	100.0	3 482	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyömisin, omaisten rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 4.3 % (ed. v. 5.0 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin saman suuruiset, paitsi että juopumuspidätyksen osuus oli 58.6 % ja hairiön tai pahennuksen osuus 29.5 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 254 alkoholistia¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	789	24.6	55	19.9	844	24.3
Raittiusvalvonta	1 140	35.6	138	50.0	1 278	36.7
Huoltolaanlähettämis päätös	299	9.3	19	6.9	318	9.1
Huoltolahoito, täytäntöönpanu	391	12.2	34	12.3	425	12.2
Jälkivalvonta	587	18.3	30	10.9	617	17.7
Yhteensä	3 206	100.0	276	100.0	3 482	100.0

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sitten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 58.6 %, raittiusvalvontaan 28.1 %, huoltolahoitoin määrättiin 10.4 % ja jälkivalvontaan ehti vain 2.9 %.

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 69 097, joista 5 918 oli naisten. Numeroista puuttuvat vaarallisten sekä vapaaehtoisina omalla kustannuksellaan huoltoloissa olleiden päivät.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 186	37.0	59	21.4	1 245	35.8
Naineita	1 547	48.2	114	41.3	1 661	47.7
Leskiä	48	1.5	34	12.3	82	2.3
Eronneita	425	13.3	69	25.0	494	14.2
Yhteensä	3 206	100.0	276	100.0	3 482	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli alkoholisteista 4.9 %, erikseen miehistä 4.7 % ja naisista 6.5 %. Lapsia oli 1 610 alkoholistilla yhteensä 3 216.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60 v. —	Kaikkiaan
Luku	2	13	496	1 021	1 282	552	116	3 482
%	0.1	0.4	14.2	29.3	36.8	15.9	3.3	100.0

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 73 eli 2.1 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 150 eli 4.3 %, kansakoulun käyneitä oli 2 673 eli 76.8 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 131 eli 3.7 %, keski-koulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 196:llä eli 5.6 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 24 eli 0.7 %. Ammattikoulua oli alkoholisteista käynyt 208 eli 6.0 % ja ammattiopiston 27 eli 0.8 %.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	70	2.2	3	1.1	73	2.1
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	14	0.4	—	—	14	0.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	141	4.4	31	11.2	172	5.0
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttori-henkilökuntaa	172	5.4	10	3.6	182	5.2
b) työntekijöitä	85	2.6	13	4.7	98	2.8
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 490	46.5	119	43.1	1 609	46.2
Muita työntekijöitä	1 090	34.0	74	26.8	1 164	33.4
Merimiehiä ja kalastajia	57	1.8	—	—	57	1.6
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa ...	62	1.9	4	1.5	66	1.9
Yksityisten palvelijoita	—	—	13	4.7	13	0.4
Muun elinkeinon harjoittajia	6	0.2	2	0.7	8	0.2
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	19	0.6	7	2.6	26	0.8
Yhteensä	3 206	100.0	276	100.0	3 482	100.0

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanlukien.

Muita tietoja. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 294 eli 8.4 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 26 792 381 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti toisilta kunnilta ja valtiolta korvauksina yhteensä 310 888 mk, joten lopulliseksi nettomenoiksi jäi 26 481 493 mk. Näihin lukuihin eivät sisälly alkoholisteille annetusta köyhäinhoidosta aiheutuneet kustannukset.

Alkoholistipoliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikkatoimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti lääketieteen lisensiaatti H. Carpelan. Vastaanotto oli kahdesti viikossa alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimiston yhteydessä. Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 520 potilasta, joiden käyntikertojen yhteinen luku nousi 2 840:een.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimiston toiminnan taustaa valaisevat osaltaan seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä Helsingissä asuvien henkilöiden osalta.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 185 eri henkilöä, joista miehiä 12 087 ja naisia 1 098. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 269 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 761 ja syytteeeseen asetettiin 7 796 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 32 170. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.44 ja naisten osalta 2.44. Eniten pidätyksiä sattui elo- ja heinäkuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 6 039, irtolaisina rekisteröityjä 1 082 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina rekisteröityjä 1 515.

Juopumuspidätykset vv. 1945—1955 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muulla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muulla asuvien pidätyksiä
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1946	29 446	2 584	32 030	33 898	4 452
1947	28 051	2 794	30 845	32 241	4 190
1948	27 557	2 207	29 764	31 643	4 086
1949	26 696	2 079	28 775	30 544	3 848
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1951	28 430	2 300	30 730	32 139	3 709
1952	31 833	2 446	34 279	35 647	3 814
1953	31 607	2 474	34 081	35 273	3 666
1954	28 862	1 946	30 808	31 945	3 083
1955	29 879	2 291	32 170		

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta, pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 708 eri henkilöön, joista 688 miespuolista ja 20 naispuolista. Näistä oli 194 jo edellisenä vuonna ollut raittiuhuollon kohteena.

Vuodesta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1951	811	7	818
1948	254	12	266	1952	743	22	765
1949	569	16	585	1953	729	13	742
1950	784	14	798	1954	685	24	709
				1955	688	20	708

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli näistä kertomusvuonna 256 eli 36.1 %. Raittiushuollossa olleista oli syntynyt:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
	%	%	%
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	56.8	40.0	56.3
» maalaiskunnissa	42.9	60.0	43.4
Ulkomailla	0.3	—	0.3

Huoltotoimenpiteet, siviilisäätö ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	585	85.0	18	90.0	603	85.2
Raittiussuojelu	103	15.0	2	10.0	105	14.8
Yhteensä	688	100.0	20	100.0	708	100.0

Siviilisäätö	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	575	83.6	11	55.0	586	82.8
Naineita	111	16.1	9	45.0	120	16.9
Eronneita	2	0.3	—	—	2	0.3
Yhteensä	688	100.0	20	100.0	708	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 35.

Ikä. Suurin osa raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita, nimittäin 72.3 %. Lakiä voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	Kaikkiaan
Luku	—	196	512	708
%	—	27.7	72.3	100.0

Ammatti. Ammattinsa mukaan raittiushuollossa olevat ryhmittyvät seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	3	0.4	—	—	3	0.4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	1	0.2	—	—	1	0.1
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	3	0.4	—	—	3	0.4
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	18	2.6	1	5.0	19	2.7
b) työntekijöitä	62	9.0	6	30.0	68	9.6
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	283	41.1	10	50.0	293	41.4
Muita työntekijöitä	203	29.5	—	—	203	28.7
Merimiehiä ja kalastajia	19	2.8	—	—	19	2.7
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa ...	33	4.8	—	—	33	4.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	1	5.0	1	0.1
Muun elinkeinon harjoittajia	3	0.4	—	—	3	0.4
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	60	8.8	2	10.0	62	8.8
Yhteensä	688	100.0	20	100.0	708	100.0

Kustannukset. Raittiushuollosta aiheutuneet kustannukset ovat olleet vain hallinto-kustannuksia, joita ei ole voitu erikseen laskea ja jotka sisältyvät irtolais- ja alkoholisti-huoltotoimiston muihin kustannuksiin.

e. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaalisin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virasto-toiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

Kodinperustamislainoja myönsi sosiaaliministeriö kertomusvuonna 862:lle helsinkiläiselle nuorelle avioparille kaikkiaan 30 232 000 mk.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 438 232 400 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisä 404 117 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 1 437 828 283 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen lasten vastaavat luvut eri vuosineljännesten aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelulautakunta tai huoltolautakunta nosti lapsilisän	Lapsilisää saaneiden lasten luku kaikkiaan
I	57 286	97 776	940	98 716
II	57 879	98 326	970	99 296
III	58 350	99 114	935	100 049
IV	58 744	99 609	964 ¹⁾	100 573

Lapsilisää nostaneet perheet (= nostajat) ryhmittäytyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	30 971	6 lapsesta	121
2 »	18 260	7 »	38
3 »	6 878	8 »	10
4 »	1 940	9 »	3
5 »	521	10 »	2
		Yhteensä	58 744

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 494 omaiselle kaikkiaan 25 419 638 mk.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	320	heinäkuu	250
helmikuu	298	elokuu	273
maaliskuu	318	syyskuu	372
huhtikuu	304	lokakuu	386
toukokuu	307	marraskuu	375
kesäkuu	328	joulukuu	359

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 1 666.

Kodinhoitoapua saaneissa perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 15 719 työpäivää, joista 1 259 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 1 966 354 mk.

¹⁾ Tähän sisältyy 6 lasta, joista yksityisen lastenkodin johtaja kasvattajan ominaisuudessa nosti lapsilisän.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja tuberkuloottisten toipilasraha

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 836 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 14.4 milj. mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 2.0 milj. mk sellaisille, joiden valtiolta saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 655 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 6.7 milj. mk, josta kaupungin osuus oli 0.9 milj. mk. Tämän lisäksi tulee 99 invalidille invalidirahana maksetut 61.6 milj. mk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 211 sotaorvolle kaikkiaan 6.1 milj. mk, minkä lisäksi 35 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 246 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 6.4 milj. mk:n arvosta.

Tuberkuloottisten jälkihuoltoa varten kaupungin talousarvioon varatusta erillisestä määrärahasta käytettiin 399 539 mk pääasiassa työvälineiden hankintaan tuberkuloositoipilaille heidän toimeentulomahdollisuuksiensa tehostamiseksi. Samasta määrärahasta myönnettiin lisäksi 200 000 mk Helsingin Tuberkuloosiyhdistykselle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Tuberkuloositoipilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 284 henkilölle yhteensä 5 236 425 mk. Toipilasrahan suuruus oli 7 500 mk kuukaudessa paitsi samanaikaisesti köyhäinhoitoa saaville 3 000 mk kuukaudessa, ja maksettiin sitä säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1955 varoja yhteensä 1 405 209 766 mk, josta määrästä kuitenkin 2 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 1 325 996 581 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (9 475 499 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta eräisiin hankintoihin, kurssimenoihin ym. suoritettut erät (1 029 009 mk) jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 1 315 492 073 mk. Kun tästä vähennetään tulot 441 063 092 mk, jää jäljelle 874 428 981 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1955. Edellisestä vuodesta ne nousivat 93 195 058 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1946—1955 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1946	114 765 724	1951	478 825 024
1947	154 004 698	1952	611 778 806
1948	228 448 069	1953	685 298 841
1949	291 800 076	1954	781 233 923
1950	357 843 589	1955	874 428 981

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1955.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittivät (+) tai alittivat (-) lasketut
	Markkaa		
Korvaukset annetusta huollosta	170 000 000	249 199 042	+ 79 199 042
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	1 000 000	1 024 269	+ 24 269
Työhuoneet	2 000 000	3 285 095	+ 1 285 095
Puutarha	800 000	1 063 435	+ 263 435
Pesula	13 440 000	13 264 156	— 175 844
Luontoisetujen korvaukset	14 700 000	10 061 166	— 4 638 834
Tervalammen työlaitos	17 077 080	15 778 395	— 1 298 685
Tervalammen maatila	36 295 264	37 915 924	+ 1 620 660
Työtuvat	100 000 000	84 485 058	— 15 514 942
Kodinhoitajatoiminta	10 500 000	15 772 452	+ 5 272 452
Vanhainkoti	5 725 000	8 463 454	+ 2 738 454
Sekalaiset tulot	600 000	750 646	+ 150 646
Yhteensä	372 137 344	441 063 092	+ 68 925 748

Menot	Talous- arvion otetut määrärahat	Vuoden var- rella myön- netyt lisä- määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) Ylitys (—)
	Markkaa			
Huoltolautakunta sekä huoltovirasto	148 074 947	12 067 130	156 384 458	+ 3 757 619
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	45 187 370	3 105 312	46 468 645	+ 1 824 037
Kunnalliskoti	238 525 594	194 481	210 658 466	+ 28 061 609
Työhuoneet	3 178 992	50 000	3 010 725	+ 218 267
Puutarha	1 078 040	73 120	1 016 367	+ 134 793
Pesulaitos	13 876 284	743 586	14 116 340	+ 503 530
Tervalammen työlaitos	32 169 744	1 019 810	31 216 904	+ 1 972 650
Tervalammen maatila	34 162 780	558 980	32 517 598	+ 2 204 162
Työtuvat	113 768 905	442 222	82 799 546	+ 31 411 581
Vanhainkoti	204 203 360	8 878 779	201 978 496	+ 11 103 643
Yksityiskotihoito	500 000	—	34 500	+ 465 500
Sairaalahoido	174 100 000	—	174 529 004	— 429 004
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	10 500 000	—	15 622 003	— 5 122 003
Suoranaiset avustukset	330 000 000	—	317 723 497	+ 12 276 503
Päivähoitokustannukset	300 000	—	379 845	— 79 845
Matkakustannukset	650 000	—	725 011	— 75 011
Hautauskustannukset	2 200 000	—	2 649 155	— 449 155
Alkoholistihuollon tehostaminen	3 500 000	—	3 174 910	+ 325 090
Kunnallinen työhuolto	3 200 000	—	2 464 461	+ 735 539
Sekalaiset menot	2 273 750	—	2 278 000	— 4 250
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	20 000 000	—	22 270 500	— 2 270 500
Vanhusten kodinhoito	2 000 000	—	1 765 400	+ 234 600
Tuberkuloottisten jälkihuolto	10 000 000	—	5 236 425	+ 4 763 575
Yhteensä	1 393 449 766	27 133 420	1 329 020 256	+ 91 562 930

Huoltotoimen bruttomenot ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden seuraavat:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1946	410: 01	1951	1 858: 50
1947	564: 33	1952	2 346: 54
1948	813: 64	1953	2 643: 87
1949	1 027: 54	1954	2 876: 85
1950	1 383: 98	1955	3 219: 39

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi kaupunki joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkelaisissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksia ja osuuksia vanhuusavustuksista kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 224 680 189 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin v. 1955 rahakorvauksina annetusta huollosta 320 668 289 mk, josta 249 199 042 mk koski huoltolautakunnan ja 71 469 247 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta peritty.....	48 281 413	8 114 250	56 395 663
Toisilta kunnilta peritty	40 122 094	17 263 725	57 385 819
Yksityisiltä peritty	160 795 535	46 091 272	206 886 807
Yhteensä	249 199 042	71 469 247	320 668 289

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 41 mieheltä työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 615 065 mk, josta 573 195 mk huoltolautakunnalta saadun ja 41 870 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	249 199 042	71 469 247	320 668 289
Työllä korvattu	573 195	41 870	615 065
Yhteensä	249 772 237	71 511 117	321 283 354

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 65 228 529 mk eli 35.5 %. Erikseen laskien nousivat valtiolta perittyjen korvausten määrät 43.9 %, toisilta kunnilta perittyjen 11.9 % ja yksityisiltä perittyjen 40.3 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1946—1955 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1946	42.0	1947	36.4	1948	34.3	1949	34.7	1950	36.1
1951	39.4	1952	45.4	1953	47.7	1954	62.3	1955	64.5

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä edelliseltä vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1946	8.5	1947	11.0	1948	11.6	1949	11.8	1950	13.4
1951	13.1	1952	14.2	1953	16.8	1954	16.0	1955	18.8

Yllä esitettyjen perittyjen korvausten lisäksi perittiin ulkopuolella huoltotoimen varsinaisen talousarvion korvauksina kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista toisilta kunnilta ja valtiolta kaikkiaan 21 864 887 mk.